

KLINA

ZAJEDNIČKI PROJEKAT EU/SE-

Podrška promociji kulturne raznolikosti
Komponenta za lokalni ekonomski razvoj
Pilot aktivnosti

DEČANI/DEČANE, ĐIAKOVÉ/ĐIAKOVICE,
ISTOČNOSTOK, JUNIK, KLINA/KLINA, PEJE/PEČ

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe

PREGLED

Komponenta lokalnog privrednog razvoja (LPR) iz Zajedničke akcije Evropske unije / Saveta Evrope za Podršku promociji kulturne raznolikosti na Kosovu* (PKRK) inspirisana je i blisko povezana sa Pilot projektom lokalnog razvoja (PPLR) iz Regionalnog programa Saveta Evrope za kulturnu i prirodnu baštinu u Jugoistočnoj Evropi.

Dok Regionalni program ima širi delokrug u sferi privrednog razvoja, PKRK / LPR je posebno usredsređen na jedan aspekt regionalnog programa: turizam baštine. U tom svojstvu, PKRK / LPR ima za cilj da stvori uslove koji će omogućiti društvenu koheziju i privredni razvoj koristeći potencijalnu kulturnu i privrednu baštinu za region zapadnog Kosova.

Radeći sa šest opština na zapadu Kosova (Peć, Đakovica, Klina, Dečane, Junik i Istok), projekat PKRK naglašava značaj zaštite baštine, održavanja i upravljanja kroz integrisani pristup u procesu lokalnog

privrednog razvoja. Ovaj pilot projekat utvrđuje izvodljivu strukturu, metodologiju i primere toga kako bi baština, ako se njome delotvorno upravlja, mogla biti prednost koja bi donela veliku korist lokalnim zajednicama kao deo dinamičkog procesa društvenog i privrednog razvoja.

U pripremi Plana regionalne baštine, projekat PKRK je potvrdio sve lokacije baštine i vrednosti u regionu, na osnovu informacija dobijenih od lokalnih i centralnih organa vlasti i institucija. Međutim, te akcije su se usredsredile na atrakcije i karakteristike koje su trenutno pristupačne i koje se mogu predstaviti opštoj javnosti i posetiocima u svrhu turizma baštine.

Ova brošura je pripremljena za aktere u opštini Klina da bi se upotpunio Plan regionalne baštine i njegove preporuke. Ona podstiče aktivno angažovanje lokalnih zajednica i aktera u primeni prioriternih mera u opštini, u koordinaciji sa pet drugih opština u regionu, kao i sa centralnim organima vlasti.

*Ovaj naziv, bez prejudiciranja statusa Kosova, u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244 i mišljenjem MSP-a o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Mark Rustemova kula

Centar grada

CILJEVI

Aktivnosti lokalnog privrednog razvoja i pilot akcije usredsređene su na:

- procenu kapaciteta prirodne i kulturne baštine u regionu;
- stvaranje mehanizma strateškog planiranja za zaštitu i obnovu baštine;
- razvoj delotvornih partnerstava između različitih aktera i podsticanje javno/privatnih inicijativa za baštinu;
- uspostavljanje regionalne koordinacione službe u zajednici za upravljanje baštinom.

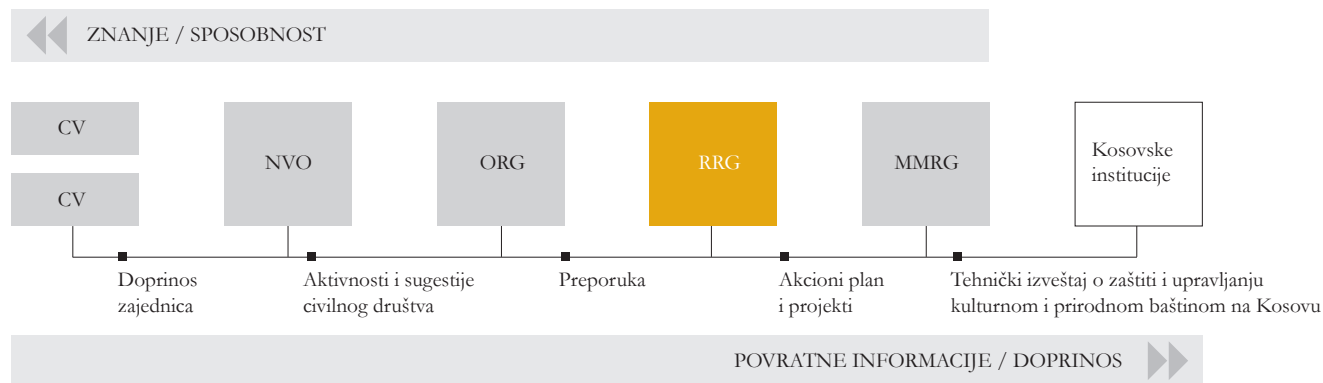
METODOLOGIJA

Plan baštine je dinamički proces koji obezbeđuje strateški kontekst za akcije u zajednici sa postojećim resursima da bi se obezbedile najveće koristi za lokalne zajednice u regionu. On ima za cilj da omogući zajedničke akcije radi identifikovanja prioriteta za podelu dostupnih sredstava za očuvanje i promociju baštine, u koordinaciji sa vladom, opštinama i drugim zainteresovanim stranama.

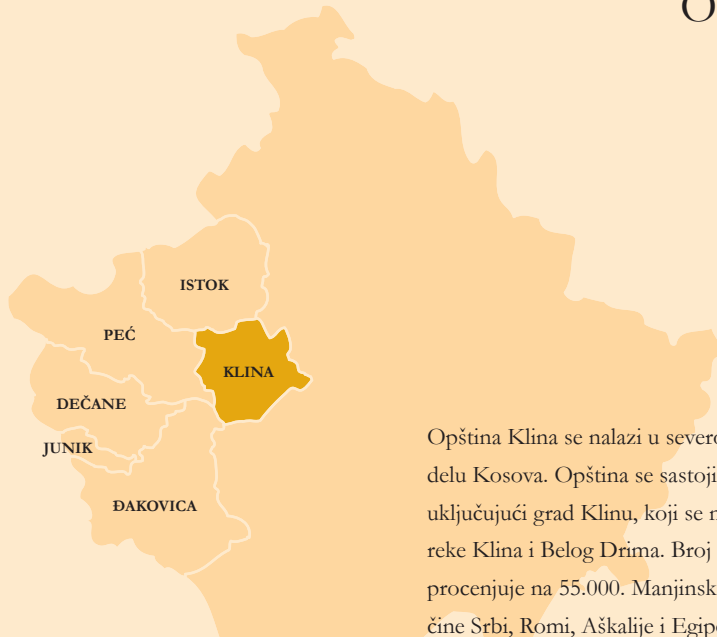
Da bi se obezbedilo aktivno angažovanje aktera, projekat PKRK je usvojio sledeću metodologiju i tok rada tamo gde su zajednice konstantno iznosile mišljenje i dale doprinos u kreiranju politike, a na nivou zajednice podstican je prenos redovnog znanja i sposobnosti.

Mark Rustemova kula

OPŠTINA KLINA

Opština Klina se nalazi u severozapadnom delu Kosova. Opština se sastoji od 54 sela, uključujući grad Klinu, koji se nalazi na ušću reke Klina i Belog Drima. Broj stanovnika se procenjuje na 55.000. Manjinsku zajednicu čine Srbi, Romi, Aškalije i Egipćani (oko 2.000).

Jedna od najprivlačnijih turističkih destinacija u opštini jesu vodopadi Miruša, lanac vodopada koji se nalazi južno od planina Gremnik, a kojeg čine 12 vodopada od 13 rečnih jezera unutar klisure duge 10 km. Klisura je takođe, proglašena za Regionalni nacionalni park. Vodopadi, sa svojim kamenitim pejzažom i pećinama, predstavljaju veličanstveni prizor. Jedna od pećina posebno je poznata po svojim bogatim stalaktitima, stalagmitima i stubovima različitih oblika i veličina. To je Duši pećina koja se nalazi u blizini sela Svrhe.

Pored par preostalih lokaliteta kulturne baštine u opštini, nalazi se i kula Marka

Rustema Jakaja u selu Renovac. Izgrađena je od kamena i cigle sa bogatom dekoracijom na fasadi, prepoznatljivom sa drugih utvrđenih stambenih čardaka u regionu.

Tradicionalno zanimanje žena u ovoj sredini jeste proizvodnja nošnji tkanih na razboju i ukrašenih raznim bojama. To je zanat koji još uvek postoji i daje mogućnost da se kreira privlačni proizvod, razvijen uz umešnost ručnog rada žena iz opštine Klina.

Privatni muzej, Malo Kruševo

UKLJUČIVANJE OPŠTINE KLINA U AKTIVNOSTIMA LPR-a

U kontekstu projekta PKRK-a, sproveden je veći broj aktivnosti uz aktivno angažovanje lokalnih aktera u opštini Klina.

- Istraživanje dobara kulturne i prirodne baštine i ispitivanje mogućnosti da ona postane deo turizma baštine sprovedeno je kroz ankete, razgovore i polustrukturisane sastanke sa akterima, uz učešće:

- istraživačke kompanije UBO
- NVO Zana
- volontera iz zajednice
- Regionalnog centra za kulturnu baštinu Đakovice
- Opštine Klina

- Program obuke za upravljanje kulturnom baštinom

- Pilot aktivnosti su sprovedene istovremeno u šest opština na zapadu Kosova. One su obuhvatile tri komponente koje su imale presudnu ulogu za angažovanje zajednice u toku pripreme plana regionalne baštine.

Miruša, klišura i vodopadi

PILOT AKTIVNOSTI

Aktivnost	Učesnici
A. IDENTIFIKOVANJE DOBARA PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	
I. Prikupljanje podataka o izabranom dobru prirodne i kulturne baštine	
<i>Prikupljanje podataka o dobrima nepokretne kulturne baštine</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Kula Marka Jakaja (selo Renovac 19 – 20. vek) • Kamena kuća/privatni muzej (Malo Kruševo, 1905) 	<ul style="list-style-type: none"> - Regionalni centar za kulturnu baštinu Đakovica; - NVO Zana - Projektni tim PKRK
<i>Prikupljanje podataka o dobru nematerijalne kulturne baštine</i>	
Tradicionalna ženska nošnja „Reka“	- NVO Zana
<i>Prikupljanje podataka o dobru prirodne baštine</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • „Vodopadi Miruša“ • Pećina Azema Bejte (selo Prčevo) • Duši pećina (selo Svrhe) 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Zana - Valjmira Gaši (MSPP)
II. Promotivni materijal	
<ul style="list-style-type: none"> • Izrada karte baštine Kline • Dizajniranje i izrada informativnih ploča za svako izabrano dobro prirodne i kulturne baštine • Katalog ženskih ručnih radova 	NVO „Zana“ Klina
B. PRAKSA NEMATERIJALNE BAŠTINE	
I. Identifikacija	
<ul style="list-style-type: none"> • Tradicionalna ženska nošnja „Reka“ 	- NVO Zana
II. Obuka	
<ul style="list-style-type: none"> • O ženskim ručnim radovima (10 učenika) 	Andeljina Krueziu – stručnjak za ženske ručne radove
III. Organizovanje događaja o nematerijalnoj kulturnoj baštini	
<ul style="list-style-type: none"> • Organizovanje Sajma tradicionalnih ženskih ručnih radova (26.11.2011), održanog u Klini • „Ženski ručni radovi“ - katalog 	-NVO Zana
C. ZAJEDNIČKI REGIONALNI DOGAĐAJI U VEZI SA KULTURNIM TURIZMOM	
<ul style="list-style-type: none"> • Učešće na jesenjem regionalnom festivalu – održanom u Klini (26.11.2011). Opštinu Klinu su predstavljale žene koje drže obuku o ženskim ručnim radovima, zanatlije, lokalni proizvođači hrane i izvođači tradicionalne muzike 	<ul style="list-style-type: none"> - NVO Zana - Zanatlije, proizvođači i izvođači iz Kline - Projektni tim PKRK

Aktivnost	Lokalni akteri
Obrazovanje i podizanje svesti	
Osmišljavanje priručnika o baštini i raznolikosti za osnovne škole	Učenici, roditelji i nastavnici iz osnovne škole „Ismet Raci“
HAJDE ture –posete lokacijama	Učenici iz osnovne škole „Ismet Raci“; Grupe iz manjinskih zajednica; Lica sa posebnim potrebama
Obuka nastavnika o baštini i raznolikosti	1 nastavnik iz osnovne škole „Ismet Raci“
Razvoj institucionalnog kapaciteta	
Studijske posete Bivšoj Jugoslovenskoj Republici Makedoniji, Albaniji, Crnoj Gori, Belgiji, Švajcarskoj, Irskoj, Turskoj, Veneciji, Sloveniji	Predstavnik ORG Klina, NVO Zana
„Veze: Regionalna konferencija o nematerijalnoj kulturnoj baštini“, mart 2012. god.	Predstavnik ORG Era

Sofra, privatni muzej

Narodna nošnja iz Reke

PREDLOŽENE PRIORITETNE AKTIVNOSTI ZA OPŠTINU KLINA U OKVIRU PLANA REGIONALNE BAŠTINE 2012-2015.

U daljem tekstu dat je spisak preporuka za aktivnosti u Klini koje su u skladu sa Planom regionalne baštine za zapad Kosova 2012 – 2015. i sa drugim opštinama u regionu.

Podići svest i promovisati pravilno shvatanje baštine na zapadu

Kosova

- Učestvovati na regionalnim godišnjim festivalima da bi se u javnosti podigla svest i prikupila sredstva za aktivnosti
- Podržati aktivnosti podizanja svesti u školama u opštini
- Nastaviti sa učestvovanjem na festivalima ručnog rada, sa blagovremenim objavljivanjem promotivnog materijala
- Koristiti regionalni logo za brendiranje
- Obezbediti redovno sakupljanje otpada i podići svest o čistoj životnoj sredini

Preduzeti neophodne mere za zaštitu baštine na zapadu Kosova

- Istražiti i identifikovati karakteristični deo tradicije, igre i baštinu u Klini da bi se isto dokumentovalo u skladu sa smernicama
- Mapirati dobra izgrađena, pokretne, nematerijalne i prirodne baštine zajedno sa relevantnim informacijama i redovno obavještavati centralne organe vlasti
- Navesti ugrožene objekte u opštini

Razviti i podstaći detaljnu procenu, osmišljavanje i planiranje integrisanog projekta sa efektivnim planom za upravljanje baštinom na zapadu Kosova

- Identifikovati neophodne standarde za obavljanje turističkih delatnosti i obezbediti obuku za lokalne turističke agencije
- Napraviti jasnu i ažuriranu mapu dobara celokupne baštine koja je spremna za posetioce

- Obezbediti doprinos za godišnji regionalni izveštaj o „Stanju baštine“ na zapadu Kosova
- Obezbediti odgovarajuće znakove za lokacije koje su spremne za turizam
- Testirati kulturne proizvode i marketinške stilove u datoj oblasti rada u regionu

Razviti i koordinisati odgovarajuću praksu upravljanja za brigu o baštini na zapadu Kosova

- Organizovati izgradnju kapaciteta i osposobljavanje za upravljanje baštinom, uključujući lokalne vodiče
- Učestvovati na redovnim sastancima / forumima da bi se razmenile informacije o dešavanjima i da bi se informisalo o regionalnom programu
- Poslati lokalno izrađene brošure i promotivni materijal Regionalnoj koordinacionoj službi

Razviti lokalno odgovarajuće i održive inicijative za turizam baštine na zapadu Kosova

- Identifikovati strukturu kula u opštini koja će učestvovati u inicijativi za kulturne pravce
- Ulagati u jedan kulturni proizvod na osnovu lokalne prakse kulturne baštine
- Podržati inicijative malih i srednjih preduzeća (MSP), uključujući noćenje sa doručkom
- Učiniti Klinu turističkom destinacijom za izvedbe u prirodi, inicijative za bioraznovrsnost i agroturizam

UKLJUČENI PARTNERI I AKTERI

Glavni partneri

Ministarstvo kulture, omladine i sporta
Opština Klina
NVO: Elena Gjika, Ardhmeria, Rrjeti
Multietnik i Grave, Koha

Članovi Regionalne radne grupe

Avdilj Hodža, Direktor Regionalnog centra
za kulturnu baštinu - Peć • Osman Gojani,
Direktor Regionalnog centra za kulturnu
baštinu - Đakovica • Špresa Đonbaljaj,
Direktor Regionalnog odeljenja za kulturu
- opština Peć • Endel Beriša, Direktor
Biblioteke - opština Đakovica • Musa

Kaljićani, Odeljenja za privredu - opština
Istok • Hajdin Morina, za obrazovanje - opština
Klina • Nimon Tofaj, Zamenik predsednika
- opštine Junik • Škeljzen Šehu, Odeljenje
za urbanizam - opština Dečane • Kujtim
Rahmani, NVO Arteza - Đakovica •
Šasimete Seljimaj, NVO 7 Shtatori • Peć
Redžep, Maksutaj NVO Agimi - Dečane

Članovi Opštinske radne grupe Klina

Faton Pruthi, Regionalni centar za kulturnu
baštinu – Đakovica • Hajdin Morina,
Odeljenje za obrazovanje - opština Klina •
Kamer Raci, Odeljenje za kulturnu baštinu

- opština Klina • Have Thaci, Odeljenje
za evropske integracije - opština Klina •
Ljalje Grabanica, NVO Elena Gjika - Klina
• Tahire Gaši, NVO Zana - Klina • Vitore
Zefi, NVO Ardhmeria - Klina • Ljiza Marku,
NVO Rrjeti Multietnik i Grave - Klina
• Jonuz Morina, Predstavnik poslovne
zajednice • Husen Kaludra, Predstavnik
poslovne zajednice • Gani Ahmetdžekaj,
Direktor osnovne škole „Ismet Raci“ - Klina
• Hadži Raci, Odeljenje za omladinu -
opština Klina • Llabinot Krasnići, NVO
Koha - Klina

Volonteri

Šaban Aslanaj – NVO „Zana“

Stručnjaci, predstavnici institucija/ organa vlasti i privatna preduzeća:

Teri O'Regan Stručnjak Saveta Evrope
(Irska) • Liam Skot, Savet za baštinu - Irske
Bob Čarmburi, Nezavisni konsultant za
privredni razvoj • Zek Čeku, Nezavisni
konsultant za razvoj turizma • Burbuće

Deva, Predstavnik Ministarstva kulture,
omladine i sporta • Valjmira Gaši, Stručnjak
iz Ministarstva sredine i prostornog
planiranja
• Arsim Muljhadža, Predstavnik Regionalnog
centra za kulturnu baštinu - Peć • Vergina
Dilja, Predstavnik Regionalnog centra za
kulturnu baštinu - Đakovica • Jeton Aljiu
Ministarstvo trgovine i industrije: Odeljenje
za turizam • UBO Konsultantska kompanija

KONTAKTI:

Za više detalja i
mogućnosti za saradnju,
kontaktirajte:

Koordinatori kancelarije
za PRN:

Bljerta Hardži-Begoli,
blerta.harxhi@p hm-west.org

Nermin Kastrati,
nermin.kastrati@p hm-west.org

Tel: +381 (0)39. 421. 651
Ul. Mbretëresha Teutë, Br. 85,
30000 Peć

Projekat PKRK
Kancelarija Saveta Evrope
u Prištini
Ul. Bedri Pejani br. 3 -
10000 Priština
Tel: +381 (0)38. 243.751

Ovaj dokument je urađen u okviru zajedničkog projekta "EU/SE Podrška promociji kulturne raznolikosti na Kosovu". Sadržaj ne predstavlja nužno zvaničan stav Evropske unije i/ili Saveta Evrope.

JP - EU/CoE Support to the Promotion of Cultural Diversity (PCDK)

Funded
by the European Union

Implemented
by the Council of Europe